

1.12.2021

סיפורה של משפחת צ'רנילס מפאייצ'נו וצ'נסטוחובה

שמי אלון גולדמן. נולדתי בישראל באוגוסט 1953, בנם של ניצולי שואה, ירוחם גולדמן, שנולד ב 23.8.1917 בצ'נסטוחובה, ושרה גולדמן (לבית צ'רנילס), שנולדה ב 1.4.1918 בפאייצ'נו (עיירה קטנה כ 40 ק"מ מצ'נסטוחובה).

כמו בהרבה בתים של ניצולי שואה, גם בבית שלי, הורי כמעט ולא דיברו על השואה ולמעשה, אנחנו, בני הדור השני, לא כל כך התעניינו בנושא. כילד, בבית דיברתי עם הורי בפולנית כשפה ראשונה אותה למדתי מאמי ואבי באופן טבעי (שפה שאני מדבר עד היום למרות שמעולם לא למדתי בצורה מסודרת בבית הספר, אותה אני מכנה "פולנית אינטואיטיבית", הואיל ואינני יכול להסביר למה אני אומר דברים כמו שאני אומר אותם.

חיינו בעולם שלנו, כישראלים גאים במדינת ישראל החופשית, מתמודדים עם צורכי קיומה כשהיא מוקפת במדינות ערב שרוצות להשמיד אותה.

כמו רוב בני הנוער בישראל, גדלתי בבית צנוע. בגיל 18 סיימתי את לימודי התיכון, ובשנת 1972 התגייסתי לצבא הגנה לישראל כמו רוב הנוער הישראלי. במלחמת יום הכיפורים, בשנת 1973 שירתתי כקצין בחטיבת טנקים 401 בסיני ולאחר שחרורי משירות סדיר המשכתי בשירות מילואים שנים רבות מהם השתחררתי בדרגת סגן אלוף.

באוניברסיטה העברית בירושלים למדתי לתואר ראשון בכלכלה ובאוניברסיטת תל אביב סיימתי תואר שני במנהל עסקים. במקביל ללימודים עבדתי בבנק לאומי, שם קודמתי לתפקידי ניהול בכירים מאוד.

כשאמי נפטרה בשנת 1988, הבנתי פתאום שאני לא יודע כמעט כלום על השורשים שלי ושגם אין לי את מי לשאול שכן כמעט כל משפחתה נספו בשואה ואלה מבני משפחתה ששרדו כבר הלכו לעולמם.

בשנת 2006 הוזמנתי להצטרף לוועד ארגון יוצאי צ'נסטוחובה בישראל. בשנת 2011 נבחרתי ליו"ר הארגון ולאחר מכן גם לתפקיד סגן הנשיא הארגון העולמי של יהודי צ'נסטוחובה וצאצאיהם.

זו הייתה תחילת המסע שלי לגלות את השורשים והזהות שלי כחלק מהמורשת שהותירו לי אבי ואמי. המסע הזה נמשך ברצינות מספר שנים לאחר מכן.

משפחת צ'רנילס לפני מלחמת העולם השנייה

אימי, שרה, נולדה ב 1 באפריל 1918 בפאייצ'נו (עיירה קטנה כ 40 ק"מ מצ'נסטוחובה), בתם השישית של יעקב/יענקיאל צ'רנילס וטובה גיטלה צ'רנילס לבית ז'אושנסקה (Rzasinska).

סבי יעקב/יענקיאל צ'רנילס, אף הוא נולד בפאייצ'נו ב 15 ביוני 1886, לבני הזוג יצחק צ'רנילס ופריידל'ה צ'רנילס (לבית ליפשיץ), החמישי מבין ילדיהם.

מעיון במסמכים שמצאתי בארכיון הלאומי בצ'נסטוחובה, למדתי כי לסבי יעקב/יענקיאל היו שישה אחים ואחיות שנולדו כולם בפאייצ'נו:

1. שיינדל נולדה ב 17 במאי 1873.
2. אברהם נולד ב 12 במאי 1875.
3. אסתר נולדה ב 24 במרץ 1878.
4. הירש/הרשליק פֶּאָיבּוּש נולד ב 22 בינואר 1880.
5. אהרון נולד ב 19 בספטמבר 1882.
6. יעקב/יענקיאל, סבי, נולד ב 15 ביוני 1886.
7. נאכא נולדה ב 1 במאי 1891.

ב 6 בנובמבר 1908 נשא סבי יעקב לאישה את טובה גיטלה ז'אושנסקה אשר נולדה ב 7 בנובמבר 1886 בפאייצ'נו, בתם של בני הזוג גבריאל ומינדלה (לבית בוכמן) ז'אושנסקי.

אינני יודע דבר על ילדותם של סבי וסבתי ומשפחתם בפאייצ'נו, היכן הם גרו ומה עשו הוריהם.

סבא רבא שלי, יצחק צ'רנילס, אביו של סבי יעקב נפטר בפאייצ'נו בגיל מבוגר, והוא בן 82 שנים, ב 16 בפברואר 1935 (תעודה 1/1935) ונקבר בבית הקברות המקומי, ממנו לא נותר זכר לאחר מלחמת העולם השנייה. מהרשום בתעודת הפטירה שלו למדתי שהוא נולד בשנת 1853 ליעקב/יענקיאל צ'רנילס ושרה/סורה צ'רנילס (לבית בורשטיין), שניהם תושבי קבע בפאייצ'נו. לא ידוע לי דבר על סבתא רבא שלי פריידלה/פרידה (אשתו של יצחק) וגם לא מתי ואיפה היא נפטרה.

לסבא וסבתא שלי, יעקב וטובה גיטלה, היו שבעה ילדים שנולדו כולם בפאייצ'נו:

1. פריידלה (פרנקה), נולדה ב 16 בפברואר 1910.
2. אברהם נולד ב 14 בנובמבר 1911.
3. חנה (אנדז'ה), נולדה ב 15 בספטמבר 1914.

4. ביינוש, נולד ב 1914 ונפטר בגיל שנה ב 13 בנובמבר 1915.

5. מרים (מניה), נולדה ב 13 בדצמבר 1916.

6. שרה / שרנה, אימי, נולדה ב 1 לאפריל 1918.

7. יוסף/יוסק, נולד ב 20 באפריל 1920.

עקב המצב הכלכלי הקשה, בין השנים 1920-1925, אינני יודע מתי בדיוק, עברו סבי יעקב ומשפחתו מפאייצ'נו לצ'נסטוחובה.

סבי יעקב היה איש עסקים מצליח. הוא היה בעל מנסרה, עסק במסחר בעצים והיה שותף במפעל לייצור מראות, כמו גם בעסקים נוספים.

משפחת צ'רנילס התגוררה בצ'נסטוחובה בבניין שהיה בבעלות המשפחה ברחוב קתדרלנה מס' 4 (פינת רח' אוגרודובה) ובמאי 1939, יחד עם שני שותפים, רכש יעקב צ'רנילס את הבניין שברחוב קתדרלנה מס' 8 בצ'נסטוחובה.

אני יודע מעט מאוד על ילדותה של אימי בצ'נסטוחובה. מבחינה כלכלית המשפחה הייתה אמידה, לא היה חסר להם דבר ואיתם בבית גרה מטפלת שדאגה לכל צרכיהם. אימי למדה בבית ספר תיכון לבנות, והייתה חברת תנועת הנוער הציונית של השומר הצעיר. אחיותיה, מניה ופרנקה, הצטרפו לתנועת הנוער הציונית בית"ר. היא הכירה לראשונה את אבי ירוחם גולדמן, שגר ברחוב המקביל (פבריצ'נה 22, היום רח' מיילצ'רסקי 22) בגיל 16 או 17.

שרה צ'רנילס - 1938

אחיה אברהם צ'רנילס עלה ארצה בשנת 1933 כדי ללמוד באוניברסיטה העברית בירושלים.

ממחקר שערכתי בלשכת מרשם האוכלוסין בפאייצ'נו, בארכיון הלאומי בצ'נסטוחובה ובמקומות נוספים, הצלחתי למצוא מעט מידע על בני משפחתו של סבי יעקב צ'רנילס בתקופה שלפני מלחמת העולם השנייה:

אחותו **שיינדל צ'רנילס** נישאה בפאייצ'נו ב 20 בפברואר 1893 לשעיה / ישעיה הלר (Szaja Heller), שנולד בבנדין ב 23 בנובמבר 1869 ונפטר שם ב 10 בספטמבר 1932.

אחותו **אסתר צ'רנילס** נישאה בשנת 1900 לשלמה יוסקוביץ', שנולד בבנדין ב 22 בנובמבר 1874, ולזוג נולדו 3 ילדים: שרה נולדה ב 23 באוקטובר 1902, ישראל לייבוש נולד ב 12 באפריל 1906 ורוחלה פריידלה נולדה ב 3 באוקטובר 1911. בנם של אסתר ושלמה, ישראל לייבוש, נישא לרוחלה מאטלה ובשנת 1934 נולד להם בן בשם דוד.

אחיו של סבי יעקב, **הירש/הרשליק פֶּאָיבּוּשׁ צ'רנילס**, נישא בפאייצ'נו ב 28 באוקטובר 1903 לחנה (לבית ברודה) אשר משפחתה הייתה מפאייצ'נו, ולבני הזוג נולדו בפאייצ'נו 4 ילדים:

1. שרה נולדה ב 28 באוקטובר 1903.
2. ביינוש נולד ב 10 באפריל 1907 ונפטר בגיל שלוש ב 11 ביוני 1910.
3. מרים/ מריה נולדה ב 13 ביוני 1908
4. פרידה/פריידלה נולדה ב 28 בספטמבר 1909.

אשתו של הירש פֶּאָיבּוּשׁ, חנה צ'רנילס (לבית ברודה), נפטרה ב 21 בינואר 1911 כשהיא רק בת 28. לאחר שנתיים, ב 22 באפריל 1913, הירש פֶּאָיבּוּשׁ נישא בשנית לרבקה (לבית מינץ) מזאבקוביצה. אלו היו נישואיה השניים של רבקה אליהם הגיעה עם בן שילדה בנישואיה הראשונים. שמו היה בינם, והוא נולד ב 7 באוקטובר 1907.

אחיו של סבא יעקב, **אהרון צ'רנילס**, נישא לחיה איטה (לבית אברמוביץ') ולזוג נולדו בפאייצ'נו 3 ילדים:

1. מלכה נולדה ב 1 ביולי 1900.
2. פריידל'ה נולדה ב 8 במאי 1910 .
3. ואברהם נולד ב 22 במאי 1912.

אחותו של סבא יעקב, **נאכה צ'רנילס**, נישאה ליעקב/יענקיאל ליברמן ולזוג נולדו בפאייצ'נו 8 ילדים: יוסף, יצחק, שמואל (שמיל), פריידל'ה נולדה ב 24 ביוני 1916, אברהם נולד ב 10 במרץ 1919, משה חיים נולד ב 5 באוקטובר 1921, אהרון נולד ב 9 באוקטובר 1922 ומאיר נולד ב 25 במרץ 1925. יעקב ליברמן היה סוחר והיה מראשי הקהילה היהודית בפאייצ'נו.

השואה

המזל לא שיחק למשפחת צ'רנילס. צ'נסטוחובה נכבשה על ידי הגרמנים ב 3 בספטמבר 1939 ופאייצ'נו נכבשה ב 4 בספטמבר 1939. ממועדים אלו הפכו חיי האוכלוסייה בכלל והאוכלוסייה היהודית בפרט לגיהנום.

זמן קצר לאחר כיבוש צ'נסטוחובה, בנובמבר 1939, בא אבי אל אמי ואמר לה: **"כאן זה לא ייגמר בטוב ועלינו לברוח"**. שניהם, צעירים, בשנות העשרים המוקדמות לחייהם, עדיין לא נשואים. הם באו להוריהם והציעו להם להצטרף אליהם בבריתחה לצד הרוסי של הגבול ללבוב, עיר שאבי הכיר מההתמחות שלו בהנדסת חשמל שאת לימודיו לתואר מהנדס סיים חודשים לפני פרוץ המלחמה. הוריהם סירבו בטענה שהמלחמה תסתיים בקרוב ושאין טעם לעזוב את פולין.

הוריי החליטו למרות הכל לברוח, ובדרכים עקלקלות הצליחו לגנוב את הגבול והימלט לצד הרוסי ולהגיע לעיר לבוב. בדצמבר 1940, סבא יעקב צ'רנילס בניסיון לשכנע אותם לחזור לצ'נסטוחובה ביקש מרב מקומי לצאת לשליחות לרוסיה על מנת למצוא את "הילדים" בלבוב ולשכנע אותם לחזור הביתה לצ'נסטוחובה. הרב שהגיע ללבוב, פגש אותם והעביר את המסר מההורים וגם נתן להם סכום כסף שההורים שלחו עבורם.

ירוחם (יז'י) גולדמן ושרה צ'רנילס בלבוב 1940

הורי, היו משוכנעים שקיימת סכנה בחזרה לצ'נסטוחובה, ביקשו מהרב שיחתן אותם בטקס יהודי, וכך ב 22 בדצמבר 1940 הורי נישאו בחתונה יהודית בלבוב והרב חזר לצ'נסטוחובה והודיע להוריהם על נישואיהם.

תעודת נישואין של הורי מלבוב - 1940

בשנת 1940 אבי מצא עבודה במחצבה וגם אמי מצאה עבודה זמנית שאפשרה להם להתקיים. כל אותה עת חיפשו דרכים להביא את הוריהם לצד הרוסי של הגבול, אך ללא הצלחה.

כשפלשו הגרמנים לרוסיה ביוני 1941, הורי ברחו מזרחה לכיוון קזחסטן ואוזבקיסטן ולאחר נדודים הגיעו לטשקנט ומשם לסמרקנד.

לאחר מסע ארוך, דרך אירן, עירק, סוריה ולבנון, במאי 1943 הגיע אבי עם צבא אנדרס לפלשתינה המנדטורית (ישראל כיום). אימי הצליחה לעזוב את רוסיה כאשר חייל בצבא אנדרס והגיעה לפלשתינה המנדטורית יחד עם "ילדי טהרן". בדרכה לפלשתינה ב 15 לאוקטובר 1942 הונפק לה על ידי הקונסוליה הפולנית בטהרן דרכון איתו התאפשר לה להיכנס לפלשתינה.

[illegible]

שרה גולדמן לבית צ'רנילס
דרכון שהונפק על ידי
הקונסוליה הפולנית בטהרן –
15.10.1942

ביוני 1943 עזב צבא אנדרס את פלשתינה למצרים ולאחר מכן לצפון אפריקה והצטרף למלחמה יחד עם כוחות בעלות הברית באיטליה. בתום המלחמה נפגשו הורי בפלשתינה.

בהגיעה לפלשתינה, נפגשה אימי עם אחיה אברהם צ'רנילס, אשר באותה העת הוא היה בן המשפחה היחיד שהיה ידוע לה כי שרד את המלחמה.

אני לא יודע הרבה על מה שקרה לבני משפחתי שנותרו בפולין, בפאייצ'נו ובצ'נסטוחובה. מצאתי את שמו של סבי יעקב צ'רנילס מופיע ברשימת עובדי כפייה במחנה עבודת הכפייה האסאג פלצרי בצ'נסטוחובה וככל הנראה גם שאר בני המשפחה היו עובדי כפייה במפעל זה שייצר בצ'נסטוחובה תחמושת למאמץ המלחמתי הגרמני.

כמעט כל המשפחה של אמי שנשארה בצ'נסטוחובה, אביה יעקב, אמה גיטלה ואחיותיה מרים (מניה) וחנה (אנדז'ה), מצאו את מותם במהלך חיסול הגטו הגדול בספטמבר-אוקטובר 1942 בצ'נסטוחובה או בטרבלינקה.

על פי עדויות של ניצולים, יוסף צ'רנילס, אחיה הצעיר של אימי, נורה בראשו על ידי חייל גרמני ביוני 1941 כשהדליק סיגריה ללא רשות בעת שעבד בִּמְבֵּל לָאָגֶר (Möbellager), מחסן רהיטים שהפעילו הגרמנים ברחוב ווילסון בצ'נסטוחובה, שם אחסנו רהיטים ששדדו מבתי הגטו.

מכל המשפחה, רק אחות אחת, פריידלה (פרנקה) שרדה בפולין את התופת של השואה. על פי מספר מסמכים, נראה שבתקופה מסוימת שהתה בגטו לודז' משם חזרה לצ'נסטוחובה, ומאפריל 1940 עד 16 בינואר 1945 היא שהתה כעובדת כפיה בהסאג פלצרי, מפעל שיצר תחמושת לטובת המאמץ המלחמתי הגרמני בצ'נסטוחובה. לקראת כיבוש צ'נסטוחובה על ידי הרוסים, פונו חלק מעובדי הכפיה לגרמניה וכך היא הגיעה למחנה הריכוז רוונסברוק, משם עברה למחנה הריכוז בורגאו ליד דכאו ומשם למחנה הריכוז טורקייים ממנו שוחררה ב 27 באפריל 1945.

פריידלה (פרנקה) הייתה היחידה מכל המשפחה שחזרה לאחר תום המלחמה ממחנה הריכוז לצ'נסטוחובה, רק כדי לראות שאיש ממשפחת צ'רנילס מפאייצ'נו וצ'נסטוחובה לא נשאר בחיים.

כמו ניצולי שואה רבים, כשהסתיימה המחלמה, אברהם ושרה בישראל ופריידלה (פרנקה) בפולין החלו לחפש אחר ניצולים מבני משפחתם עד שמצאו האחד את השני ובשנת 1948 פריידלה (פרנקה) עזבה את פולין בדרכה לישראל על מנת להתאחד עם אחיה ואחותה.

מעט מאוד מידע הצלחתי למצוא על גורלם של בני המשפחה, האחים והאחיות של סבי יעקב צ'רנילס שנשארו בפאייצ'נו.

בתקופת הכיבוש הגרמני מונה יעקב ליברמן, בעלה של נאכה לבית צ'רנילס, (אחותו של סבי) שהיה מראשי הקהילה בפאייצ'נו ליושב ראש היודנראט. היה זה תפקיד כפוי טובה שחייב אותו לטפל בכל הפליטים מהכפרים הסמוכים שהגיעו לפאייצ'נו ולספק לגרמנים מכסות של עובדי כפיה מבין יהודי העיירה.

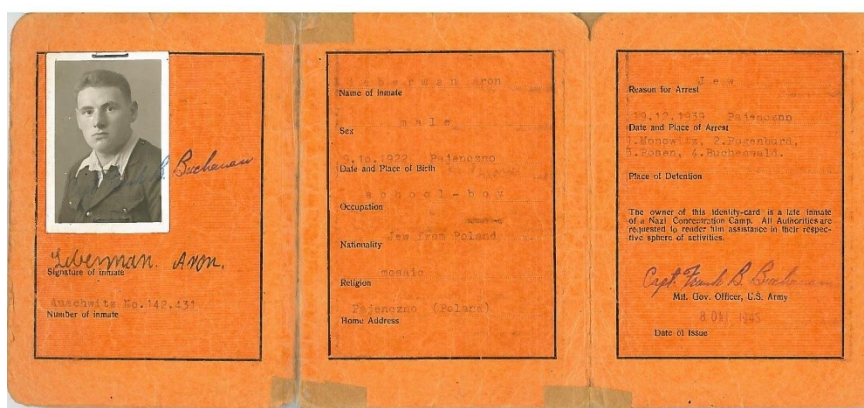
מתחילת הכיבוש דרשו הגרמנים מעת לעת מהיודנראט לגייס צוותי עבודה מבין היהודים למשלוח למחנות באזור פוזנן. לא אחת, תמורת שוחד הצליחו אנשי היודנראט לבטל את הגזירה.

בסוף שנת 1941 הוקם גטו בפאייצ'נו בחלק העני ביותר של העיר. מיסי עונשין הוטלו שוב ושוב על תושבי הגטו. ביזת רכושם של יהודים בגטו הגיעה לשיאה באביב 1942, שבועיים לפני פסח, כאשר שוטרים גרמנים עברו מבית לבית, הכו את התושבים, לקחו חלק מהם כבני ערובה ושידדו את רכושם. באביב ובקיץ 1942 נדרש היודנראט למסור יהודים מסוימים לידי הגסטפו. ביוני 1942 נעצר יושב ראש היודנראט, יעקב ליברמן בעצמו, יחד עם 11 יהודים נוספים; כולם נרצחו על ידי שוטרים גרמנים ובמקומם מינו הגרמנים את הקצב ברל מרובקה לראש היודנראט. על פי עדות שנמסרה ליד ושם, יעקב ליברמן וחברי היודנראט נלקחו לגטו לודז', שם הוצאו להורג בתלייה.

חיסול גטו פאייצ'נו החל ב 19 באוגוסט 1942. כ 1,800 מיהודי הגטו הובאו לכנסייה והוחזקו בה מספר ימים בתנאים קשים ביותר. בימים אלו נאלצו להצטרף אליהם עוד 140 יהודים שנמצאו במקומות מסתור בגטו. ב 21 באוגוסט 1942 רצחו הגרמנים את כל הזקנים בחצר הכנסייה, כולל ראש היודנראט מרובקה.

ב 22 באוגוסט 1942 גורשו רוב יהודי פאייצ'נו אל מותם למחנה ההשמדה חלמנו, והשאר נשלחו לגטו לודז'.

מבין כל בני משפחת ליברמן, היחיד ששרד את השואה היה אהרון. ב 19 בדצמבר 1939 נתפס ונכלא בפאייצ'נו, משם עבר בין מחנות ריכוז ... מונוביץ ... פוגנבורד ... פוזן (פוזנן) ... בוכנוולד ... ואושוויץ.

תעודת זהות של אהרון
ליברמן כאסיר משוחרר
ממחנה ריכוז אושוויץ

לאחר שחרורו ב 1945, בפגישה מקרית במחנה העקורים עם אחד מבני עירו, הבין שאף אחד מבני משפחתו לא שרד את השואה ואין לו סיבה לחזור לפאייצ'נו.

חזרה לחיים לאחר השואה

ההתאקלמות וההסתגלות לחיים בישראל לא הייתה קלה להורי, הן מבחינת דיור והן מבחינת עבודה. הם נאלצו להתמודד עם מקום חדש, שפה חדשה ומצב כלכלי קשה באותן שנים ראשונות. ב 9 ביולי 1948 נולד אחי הגדול, והוא נקרא יעקב על שם שני הסבים שלנו שנספו בשואה. לאחר לידתו הורי רכשו דירת 3 חדרים ברמת גן, בה גרו כל חייהם. אני נולדתי בבית הזה ב 8 באוגוסט 1953.

אבי ירוחם החל את דרכו בארץ בעבודות מזדמנות בתחום החשמל. בהתחלת דרכו ניהל מוסך המתמחה בחשמלאות לרכב עד שמצא עבודה במקצועו כמהנדס חשמל במפעלים גדולים. בשנת 1958 מונה למהנדס חשמל ותחזוקה ראשי של בית החולים בילינסון, בית החולים הגדול בישראל, בו עבד עד יציאתו לגמלאות בשנת 1986. לאחר פרישתו המשיך לעבוד מספר שנים נוספות כיועץ ברשת בתי אבות ובית חולים פרטי בבני ברק.

כל השנים אימי הייתה עקרת בית וכשאחי ואני כבר היינו גדולים היא ניהלה מתפרה ברשת טקסטיל גדולה בישראל.

ההורים שלי שמחו מאוד כשראו את הקמת הדור הבא של משפחות צ'רנילס וגולדמן בישראל. אחי יעקב נישא ליהודית לבית מנדלסון ב 13 באוקטובר 1971. נולדו להם שתי בנות ליאת וקרן וארבעה נכדים. אני התחתנתי עם דורית לבית זוסמן ב 16 באוקטובר 1986 ונולדו לנו שלוש בנות, טל, דנה ונועה ונכון להיום יש לנו שלוש נכדות.

אימי שרה גולדמן לבית צ'רנילס נפטרה ב 8 באוקטובר 1988 ואבי ירוחם גולדמן נפטר ב 1 בדצמבר 2000.

ירוחם ושרה (לבית צ'רנילס) גולדמן

פריידלה (פרנקה) (לבית צ'רנילס), לאחר שעלתה מפולין לישראל, התגוררה בתל אביב. היא נישאה לראשונה ב 1950, נישואים שלא החזיקו מעמד, וב 1957 נישאה בשנית לפאביאן ברגשטיין. לאורך כל חייה סבלה מאוד מבעיות בריאות שנגרמו לה בגלל כל מה שעברה במחנות הריכוז ומנישואיה לא היו לה ילדים. היא נפטרה בתל אביב ב 10 במרץ 1978.

אברהם צ'רנילס, אשר הגיע לארץ ב 1933 ללמוד באוניברסיטה העברית בירושלים, נישא לאסתר (לבית העברי) ונולדו להם שלושה ילדים: פרופ' יוסף צ'רנילס (קרדיולוג, נקרא על שם דודו שנורה למוות בצ'נסטוחובה), נירה ונאוה, שמונה נכדים ו 14 נינים. אברהם היה איש עסקים בתחום חומרי הבניין והנדל"ן. הוא נפטר מהתקף לב בישראל ב 24 בדצמבר 1960 כשהוא רק בן 49 שנים.

אהרון ליברמן, בנה של נאכה לבית צ'רנילס היה הניצול היחיד ממשפחתו. לאחר השחרור ממחנה ההשמדה אושוויץ ולאחר פגישה מקרית במחנה העקורים עם ניצולים בני עירו, הבין שאף אחד מבני משפחתו לא בחיים ואין לו מה לחזור לפאייצ'נו. הוא נסע לאיינדהובן, הולנד, שם אומץ על ידי משפחה הולנדית ומצא עבודה בחברת פיליפס אלקטריק. בשנת 1954 הגיע לוויניפג, קנדה, וב 1958 התחתן עם דורה וייס. לאהרון היו שני בנים, ג'ף וגארי, וחמישה נכדים. לאחר חיפושים של מספר שנים, בני הדודים אהרון, שרה, אברהם ופריידלה (פרנקה) מצאו זה את זה. באוקטובר 2021 הוא חגג את יום הולדתו ה-99.

כל השנים חיינו בידיעה שלמעט הארבעה, אברהם צ'רנילס, פריידלה (פרנקה) לבית צ'רנילס, שרה גולדמן (לבית צ'רנילס) ואהרון ליברמן, כל שאר בני משפחת צ'רנילס נספו בשואה.

תם ולא נשלם

בשנת 2014, באחד מביקורי בפולין, פגשתי את גב' אנה פשיביסבסקה מהמחלקה הגנאלוגית של המכון להיסטוריה יהודית על שם עמנואל רינגלבלום בוורשה במטרה לנסות למצוא מידע נוסף על בני משפחת צ'רנילס מפולין, אך לצערי בפגישה זאת לא נמצא כל מידע חדש.

הפתעה גדולה ציפתה לי בתחילת שנת 2015, שבעים שנה לאחר תום מלחמת העולם השנייה, כאשר קיבלתי מייל מגב' אנה פשיביסבסקה בו כתבה לי שבמסגרת עבודת מחקר שלה, ראתה ברשימת נוסעים של ספינה בשם NOORDAM שהגיעה ב 9 ביוני 1920 מרוטרדם שבהולנד לאליס איילנד בארצות הברית, כי אחת הנוסעות בספינה זאת הייתה רבקה צ'רנילס (בת 35), ילידת זבוקוביצה, המתגוררת בפאייצ'נו שהגיעה לארה"ב עם 6 ילדים: שרה בת 17, בינם בן 13, מריה בת 11, פראניה בת 10, זלמה בן 8 ומוטרה/מוטקה בן 7.

בעלה, הארי לאס, אופה, אשר גר ב 603 Iowa St., Sioux City, Iowa, חיכה לה על הרציף, והוא זה ששילם עבור הנסיעה.

Passenger list of the NOORDAM June 1920

CZARNYLAS Family

NAME IN FULL	TO	Age	Sex	Color	Religion	Place of birth	Place of residence	Place of destination
ANTONIA	NOORDAM	35	F	WHITE	CATHOLIC	ROTERDAM	NEW YORK	NEW YORK
HANUSKA	NOORDAM	18	F	WHITE	CATHOLIC	ROTERDAM	NEW YORK	NEW YORK
HANUSKA	NOORDAM	16	F	WHITE	CATHOLIC	ROTERDAM	NEW YORK	NEW YORK
HANUSKA	NOORDAM	14	F	WHITE	CATHOLIC	ROTERDAM	NEW YORK	NEW YORK
HANUSKA	NOORDAM	12	F	WHITE	CATHOLIC	ROTERDAM	NEW YORK	NEW YORK
HANUSKA	NOORDAM	10	F	WHITE	CATHOLIC	ROTERDAM	NEW YORK	NEW YORK
HANUSKA	NOORDAM	8	F	WHITE	CATHOLIC	ROTERDAM	NEW YORK	NEW YORK
HANUSKA	NOORDAM	6	F	WHITE	CATHOLIC	ROTERDAM	NEW YORK	NEW YORK
HANUSKA	NOORDAM	4	F	WHITE	CATHOLIC	ROTERDAM	NEW YORK	NEW YORK
HANUSKA	NOORDAM	2	F	WHITE	CATHOLIC	ROTERDAM	NEW YORK	NEW YORK
HANUSKA	NOORDAM	1	F	WHITE	CATHOLIC	ROTERDAM	NEW YORK	NEW YORK
HANUSKA	NOORDAM	0	F	WHITE	CATHOLIC	ROTERDAM	NEW YORK	NEW YORK

חיפוש נוסף באתר האינטרנט של אליס איילנד בו נמצאות רשומות כניסה לארה"ב הניב הפתעה נוספת. ברשימת הנוסעים של אותה ספינה, NOORDAM, שהגיעה מרוטרדם לארה"ב ב 29 באוקטובר 1920, מופיעה הגב' חנה צ'רנילס (35) מפאייצ'נו עם שלושה ילדים: מלכה בת 18, פרידה/טריילו בת 11 ואברהם בן 9. בעלה, ארצי לאס, אופה,

שהתגורר באותה כתובת של הארי לאס, 603 Iowa St., Sioux City, Iowa, המתין לה על הרציף ועל פי הרשום הוא זה ששילם עבור הנסיעה של המשפחה.

האם הארי וארצ'י לאס, הם בני משפחת צ'רנילס מפאייצ'נו ? האם הארי לאס הוא אולי הירש פֶאָיבּוּש צ'רנילס והאם ארצ'י לאס הוא אולי אהרון צ'רנילס, האחים של סבי יעקב צ'רנילס ?

בניסיון לפתור את התעלומה, חזרתי לבדוק את התעודות (לידה, נישואין) של בני משפחת צ'רנילס אותן מצאתי בארכיון הלאומי בצ'נסטוחובה. בהתחשב בכך שרשימת הנוסעים מתעדת את גיל הנוסעים בעת הגעתם לארה"ב, מקום הלידה ועיסוקו של הבעל, הערכתי כי אוכל להשוות פרטים ואז לקבוע אם המהגרים לארה"ב הם בני משפחתי.

מבדיקת המסמכים שבידי הבנתי מהר מאוד כי שלושת הילדים שרה, מריה ופראניה שהגיעו עם רבקה הם ילדיו של הירש פֶאָיבּוּש צ'רנילס אבל מנישואיו הראשונים לחנה (לבית ברודה), וכי מלכה, פרידה ואברהם הם ילדיו של אהרון צ'רנילס מנישואיו לחנה איטה (לבית אברמוביץ).

אבל מי זאת רבקה צ'רנילס שהגיעה באוניה עם הילדים לארה"ב ? מעיון במסמכים התברר לי כי חנה צ'רנילס (לבית ברודה) אשתו הראשונה של הירש פֶאָיבּוּש נפטרה בפאייצ'נו ב 21 במרץ 1911 והירש פֶאָיבּוּש נישא בשנית לרבקה (לבית מינץ) מזאבקיביצה ב 13 באפריל 1913 (הגברת שהגיעה לארצות הברית עם הילדים).

ומי הם שלושת הילדים האחרים ברשימה שהגיעו עם רבקה ? איך אני מוודא מעבר לכל ספק שהארי וארצ'י הם האחים של סבי יעקב צ'רנילס ?

חיפוש באתר JewishGen הוביל אותי לקתרין לאס מסנט לואיס, ארה"ב, שפרסמה באתר כי היא מחפשת מידע על משפחת צ'רנילס מזאבקיביצה. יצרתי איתה קשר ולאחר חילופי מיילים וטלפונים התעלומה נפתרה. היא סיפרה לי שבינם (אחד הילדים) שנגיעו עם רבקה הוא בנה של רבקה מנישואיה הראשונים והוא אביה. לפי מה שסיפר בינם לקתרין, הם היו מעיירה קטנה בפולין, ושם משפחתם בפולין היה "יער השחור" שזה בפולנית צ'רנילס. סבתה של קתרין, רבקה הייתה ממשפחת מינץ וזלמה ומוטרה/מוטקה הם ילדים שנולדו מנישואיה של רבקה להארי. במענה לשאלתי אם יש לה קשר עם שאר בני המשפחה היא ענתה שאין לה קשר, אבל ידעה שבן דוד אחד, קנט לאס, גר בנאשוויל, טנסי.

על פי המסורת היהודית, נהוג לכתוב את השם העברי ואת שמו העברי של האב על המצבה בבית הקברות. מצד אחד יש לי את המסמכים הפולניים עם השמות העבריים שהיו בשימוש בפולין ומצד שני יש לי את השמות "האמריקאים" שלעיתים קרובות היו שיבוש שנכתב בצורה שגויה של השם העברי כשהמהגרים הגיעו לארה"ב יחד עם השמות החדשים שהם אימצו. על מנת למצוא תשובה עלה לי הרעיון לנסות ולאתר את מקומות

הקבורה של הארי וארצ'י בארה"ב ולראות מה כתוב על המצבות שלהם, והאם שמו של אביהם יצחק מופיע עליהן.

מאמצי נשאו פרי ובבית הקברות היהודי פאראן ב Sioux City, Iowa מצאתי את קבריהם. בעזרתה של גב' רונדה מנין, מנהלת בית הקברות, קיבלתי את התמונות של שלושת הקברים:

הארי פ. לאס - נפטר ב 7 במרץ 1952 - חלקה A, קבר 1411
על מצבתו כתוב בעברית צבי הירש בן יצחק לצד השם הארי, השם שאימץ בארה"ב. צבי הוא הירש וזה שמו העברי של הארי, שנת הלידה ושם האב תאמו את המסמכים מפולין.

אשתו של הארי **רבקה לאס** - נפטרה ב 23 במאי 1958 - חלקה A, קבר 1412
שם אביה של רבקה, דוד, המופיע על המצבה, זהה לשם אביה המופיע בתעודת הנישואין שלה עם הירש פאָפּוש (הארי) מפולין.

ארצ'י לאס - נפטר ב 4 בנובמבר 1941 - חלקה A, קבר 1414
על מצבתו כתוב בעברית אהרון בן יצחק לאס.

Hersz Fajbusz / Harry & Rebecca LASS - CZARNYLAS

Aron LASS – CZARNYLAS

מתי בדיוק היגרו הירש פאָפּוש ואהרון, אחיו הגדולים של סבי, לארצות הברית, אני לא יודע.

אמא שלי מעולם לא דיברה על משפחה בארה"ב ואני מניח שעד יום מותה היא לא ידעה על זה בכלל, ואנו כל השנים האלה חיינו במחשבה שכל משפחת צ'רנילס נספתה בשואה. להערכתי הם עזבו לארה"ב מתישהו אחרי 1913 ולאחר שהתבססו, הם הביאו את נשותיהם וילדיהם ב 1920.

הודות למחקר גנאלוגי מורכב, מצאתי רבים מצאצאי האחים צ'רנילס בכל רחבי ארצות הברית בערים : דאלאס, יוסטון, אל פאסו, פלאנו, שיקגו, ספרינגפילד, נאשוויל, בוורלי הילס ולוס אנג'לס.

כשפניתי אליהם, זו הייתה הפתעה עצומה וזעזוע גדול עבורם, גילוי של פרק לא ידוע בהיסטוריה המשפחתית שלהם שמתחיל בפאייצ'נו בפולין עליו לא ידעו דבר.

כאן מסתיים הסיפור שלי, סיפורה של משפחת צ'רנילס מפאייצ'נו וצ'נסטוחובה, פולין. לא את הכל העליתי על הכתב ולא הכל אני יודע ויש הרבה דברים שלעולם לא אדע.

לזכר בני משפחתי מפאייצ'נו מצ'נסטוחובה

אלון גולדמן - 1.12.2021

סבא
יעקב צ'רנילס
22.5.1886-1942

סבא
יעקב גולדמן
28.2.1885 - 1942

סבתא
גיטלה צ'רנילס
לבית ז'אושניסקי
1887 - 1942

סבתא
חנה פייגלה
גולדמן לבית קרמיול
23.12.1886 - 1942 ?

דודה
(אחות של אמא)
מרים - מניה
צ'רנילס
13.12.1916 - 1942

דוד
(אח של אמא)
יוסי צ'רנילס
20.4.1920 - 1941

דוד
(אח של אבא)
חיים משה
מוניק
גולדמן
2.11.1915 - 1942

דודה
(אחות של אמא)
חנה - אמד'ה
צ'רנילס
15.9.1914 - 1942

דודה
(אחות של אבא)
קרולה
גולדמן
2.10.1911- 1942

נכתב לזכר בני משפחות צ'רנילס וגולדמן שנספו בשואה.

אלון גולדמן,

ישראל - 1.12.2021.